

UDK:338.1+338.34:336.2.025.5:368:368.54:368.023.4:616-036.21:368.025.1 (497.11):368.031

Ljiljana J. Lazarević Davidović, dipl. pravnik¹

PRIKAZ KONFERENCIJE: PETI SRPSKI DANI OSIGURANJA

OTVORENA VRATA ZA DALJI RAST I RAZVOJ DELATNOSTI OSIGURANJA

U Arandjelovcu, od 24. do 26. novembra, pod sloganom „Tempora mutantur“ (Vremena se menjaju) održani su Peti susreti osiguravača Srbije kao najveći skup struke i nauke osiguranja u našoj zemlji. Udruženje osiguravača Srbije (UOS), organizator konferencije, uspjelo je da okupi veliki broj panelista, predstavnika države i osiguravača koji su analizirali aktuelna kretanja na tržištu osiguranja, nove rizike koje je iznedrila pandemija koronavirusa, te sposobnost delatnosti osiguranja da se prilagodi novonastalim okolnostima i ne samo opstane već i bude jedan od važnih nosilaca privredne stabilnosti.

Rezultati iznad očekivanih

U ime Udruženja osiguravača Srbije, učesnicima skupa obratila se **Ivana Soković**, predsednica Upravnog odbora UOS-a i Izvršnog odbora „Dunav osiguranja“, istakavši da su rezultati ostvareni u delatnosti osiguranja u našoj zemlji iznad očekivanih uprkos strepnjama kako će se razvijati situacija sa pandemijom i kakve će biti njene posledice.

– Prema preliminarnim podacima Privredne komore Srbije, naša delatnost u prethodnih devet meseci ostvarila je rast ukupne premije od skoro 10 procenata. U oblasti neživotnih osiguranja naročito je izražen rast premije dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja od blizu 22 odsto, a slede i osiguranje imovine od požara s povećanjem premije od 10 odsto, ostala imovinska osiguranja sa gotovo 19 odsto rasta, te životna osiguranja s povećanjem od blizu 7 procenata u odnosu na isti period prethodne godine. Prema podacima Narodne banke Srbije za prvih šest meseci ove

---

¹ Urednik časopisa, viši specijalista za razvoj izdavačke delatnosti u Centru za korporativni marketing i brigu o klijentima, Kompanija „Dunav osiguranje“ a.d.o.

godine, i tehničke rezerve tržišta osiguranja i reosiguranja beleže zavidno povećanje od čak 7,2 odsto u odnosu na isti period lane, što je pokazatelj sposobnosti sektora osiguranja da u potpunosti zaštiti interese osiguranika i trećih oštećenih lica – rekla je Ivana Soković.

Ona je dodala da uprkos stabilnosti i dobrim rezultatima postoji prostor za dalji razvoj i unapređenje delatnosti osiguranja u Srbiji, a u tom procesu neophodnu podršku tržištu osiguranja pruža Narodna banka Srbije kao regulator.

Ivana Soković je izvestila da je u periodu između četvrte i pete konferencije, UOS imao veoma dinamičnu aktivnost, kako u zemlji tako i u međunarodnim okvirima.

– U saradnji sa Ministarstvom finansija i Narodnom bankom Srbije, Udruženje radi na pripremi izmene Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju, kao i na projektu nacionalne procene rizika od pranja novca i finansiranja terorizma. Takođe, uspostavljena je intenzivna saradnja između Udruženja i osnovnih javnih tužilaštava sa sedištem u Beogradu na procesu digitalizacije razmene podataka po ugledu na razmenu podataka koju Udruženje ostvaruje sa Ministarstvom unutrašnjih poslova Republike Srbije. To će povećati efikasnost rešavanja odštetnih zahteva u tzv. krivičnim predmetima, odnosno predmetima saobraćajnih nezgoda s poginulim i povređenim licima. Potpisan je i sporazum o saradnji sa Udruženjem osiguravača Republike Srpske, a pred UOS-om je i važna aktivnost na organizovanju Skupštine Saveta Biroa zelene karte, koja mu je poverena i koja predstavlja veliku čast ne samo za Udruženje nego i za našu zemlju.

Soković je rekla da teme o kojima će govoriti učesnici konferencije treba da daju presek aktuelnog stanja u sektoru osiguranja i da ukažu na kritične tačke kojima treba posvetiti posebnu pažnju u vremenima koja dolaze. Izrazila je nadu da će ovogodišnji Srpski dani osiguranja, pored razmene iskustava, bližeg povezivanja učesnika, kao i druženja koje je prošle godine izostalo, pružiti odgovor na pitanje u kom smeru delatnost osiguranja treba dalje da se kreće i razvija. Zaključila je opaskom da zajedno s vremenima koja se menjaju i mi moramo da se menjamo, naročito što cilj delatnosti osiguranja nije samo prilagođavanje promenama, već njen kontinuirani rast i napredak.

Zaštita prava i interesa korisnika usluga osiguranja u fokusu regulatora

Radeći u punoj koordinaciji s Vladom Republike Srbije, Narodna banka je učinila sve da izazovi koje je nametnula pandemija koronavirusa budu svedeni na najmanju moguću meru. Sprovedene su sveobuhvatne monetarne i fiskalne mere radi očuvanja proizvodnje, zaposlenosti, likvidnosti svih učesnika na tržištu, te raspoloživih dohodaka. Sačuvana je stabilnost i predvidljivost uslova poslovanja i planiranja. Centralna banka bila je i ostala garant monetarne i finansijske stabilnosti

uprkos znatno izmenjenim okolnostima, podvukla je u svojoj pozdravnoj reči **dr Jorgovanka Tabaković**, guverner Narodne banke Srbije.

– Naš zadatak bio je da sačuvamo zdravlje ljudi i ekonomiju i taj zadatak ispunili smo provodeći Srbiju kroz krizu daleko bolje nego što su to učinile vlade mnogih drugih zemalja. Bruto domaći proizvod Srbije je pretkrizni nivo prestigao već u prvom tromesečju ove godine, što je rezultat kojim se može pohvaliti samo mali broj zemalja. Za vraćanje na pretkrizni nivo bila su potrebna svega tri tromesečja, dok je nakon krize iz 2008. godine pretkrizni nivo dostignut tek posle četiri i po godine. Kumulativno posmatrano, Srbija će u pogledu privrednog rasta ostvariti jedan od najboljih rezultata u Evropi, s minimalnim padom u prošloj godini i realnim rastom od oko 7 procenata u ovoj godini. U odnosu na početak pandemije, uslovi finansiranja privrede, građana i države daleko su povoljniji – istakla je dr Tabaković.

Na taj način stvoreni su uslovi za nesmetan razvoj tržišta osiguranja i u doba krize, a NBS je uprkos pandemiji nastavila sa nadzorom čuvajući tako finansijsku stabilnost. Kontrolom tržišnog ponašanja svih profesionalnih učesnika obezbeđena je i zaštita prava i interesa građana i privrednih subjekata kao korisnika usluga osiguranja, što je zajednički interes svih učesnika na tržištu osiguranja u Republici Srbiji. Likvidnost i solventnost društava za osiguranje su očuvane, a tržište osiguranja beleži stabilan razvoj i rast.

– Ako posmatramo treće tromesečje ove godine u odnosu na isti period lane, bilansna suma sektora osiguranja povećana je za 6,7 odsto, na 334,14 milijardi dinara, kapital je povećan za 4,9 procenata – na 68,4 milijardi dinara, a tehničke rezerve su povećane za 6,3%, na 221,6 milijardi dinara. Posmatrano po vrstama osiguranja, beleži se rast premije kod čak 17 vrsta osiguranja, uključujući i osiguranje pomoći na putovanju na koje je pandemija najviše uticala. Pandemija je pojačala svest o potrebi za odgovarajućim osiguravajućim pokrićem imovine proizašlom iz obavljanja rada od kuće, o značaju ulaganja u finansijsku sigurnost i o važnosti našeg zdravlja i zdravlja naše porodice. Polise imovinskih osiguranja, životnih osiguranja i dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja postale su važnije nego ikad do sada, jer prve dve omogućavaju osiguranicima ekonomsku sigurnost, dok treća omogućava lakši pristup kvalitetnom medicinskom lečenju – rekla je dr Tabaković.

Prostor za unapređenja dr Tabaković vidi u oblasti prodaje osiguranja posredstvom informacionih tehnologija, kao i u uvođenju novih usluga osiguranja na tržište. Skrenula je pažnju i na značaj adekvatne informisanosti korisnika usluga osiguranja u predugovornoj fazi, bez obzira na vrstu osiguranja koja se zaključuje, jer je sadržina informacija koje se pružaju ugovaraču osiguranja i dalje ponekad nejasna, neprecizna ili neadekvatna. A blagovremeno postupanje po odštetnim zahtevima, na fer način i uz obrazloženja koja su jasna za korisnike, najbolji je način promocije osiguranja. Mora ostati neprikosnoveno i pravo na naknadu trećih oštećena lica, koja se bez svoje krivice nađu u situaciji da su im imovina ili život ugroženi. U fokusu

i dalje mora biti i osiguranje useva i plodova u smislu adekvatnog informisanja poljoprivrednika i profesionalne procene štete.

Dr Tabaković se osvrnula i na uvek aktuelnu temu digitalizacije usluga osiguranja. Korisnici finansijskih usluga u Republici Srbiji danas mogu da zaključuju finansijske ugovore na daljinu, uz punu transparentnost, sigurnost i zaštitu svojih prava. Narodna banka Srbije omogućila je i instant plaćanja premije osiguranja primenom QR koda, što su pojedina društva ponudila svojim klijentima. Ipak, pored brojnih prednosti, nove tehnologije donose i rizike, poput sajber rizika, pa je NBS donela preporuke za bezbednost informacionih sistema, a na finansijskim institucijama je da preduzimaju odgovarajuće preventivne mere u cilju sprečavanja problema i incidenata.

– Dani osiguranja moraju da pokažu kako da unapredimo kvalitet života i živimo osigurani od svih rizika koje smo u stanju da sagledamo, kako da osiguravači pruže zaštitu od tih rizika, kako da pruže fer uslugu za fer cenu i da ispune obećano ako se desi osigurani slučaj. I tu je konkurencija i te kako dobrodošla – naglasila je dr Jorgovanka Tabaković. – Pritom nema nadmetanja i nadigravanja s regulatorom koji pruža uslove stabilnosti za stvaranje profita. Zakon se ne može poštovati malo ili mnogo. Zakon se mora poštovati u potpunosti, a kazna za nepoštovanje ne može biti deo troška koji se uračunava u transakciju – podvukla je dr Tabaković.

Dodala je na kraju da Srbija ne menja opredeljenje o evropskom putu, ali da će Narodna banka Srbije vremenski usklađivati pravila liberalizacije tako da ona koriste i građanima Srbije i domaćim kompanijama i državi Srbiji:

– Nećemo dozvoliti da se ovde stvara dobit a da korist imaju samo ili pretežno matična društva izvan Srbije. Takav stav pod načelom „plaćati porez tamo gde se stvara profit“ javno zastupaju i mnogo snažnije ekonomije nego što je naša.

Javno-privatna partnerstva i obavezno osiguravajuće pokriće rizika od pandemije

Pandemija koronavirusa bila je nezaobilazna tema i ovogodišnje konferencije, a okrugli sto pod nazivom „Kovid 20 – da li smo spremni?“, u kome su učešće uzeli renomirani redovni profesori Beogradskog univerziteta, **prof. dr Jelena Kočović** sa Ekonomskog i **prof. dr Nataša Petrović Tomić** sa Pravnog fakulteta, znalački je vodio **Milo Marković**, ovlašćeni aktuar i direktor Sektora za aktuarstvo u Kompaniji „Dunav osiguranje“.

Rizik od pandemije ne ispunjava osnovne uslove za osigurljivost, a to je disperzija. Pandemija pogađa sve zemlje sveta, njihovo stanovništvo i ekonomiju. Do sada je od koronavirusa obolelo više od 260 miliona ljudi a od njenih pogubnih posledica podleglo je čak 50 miliona ljudi u svetu, a to i dalje nije konačan bilans.

– Pandemija ugrožava održivi ekonomski i socijalni razvoj i predstavlja ozbiljan teret ne samo za zemlje u razvoju poput naše, već i za bogate privrede. Ali svakako se mora naći način da se i taj rizik osigura – rekla je prof. dr Jelena Kočović. – Najveći problem je osiguranje rizika od prekida poslovanja usled pandemije jer štete vrlo brzo mogu da prevaziđu rezerve i kapital osiguravača i da dovedu do njegovog bankrota. Kod ovako masovnih rizika rešenje su javno-privatni modeli s kojima već postoje iskustva u svetu. U Kini su već formirani konzorcijumi osiguranja gde lokalne vlasti u provincijama sponzorišu premiju sa 50 do 70 procenata – navela je prof. Kočović.

I u Srbiji mogu da se formiraju pulovi ili konzorcijumi osiguravača koji imaju kapital na dovoljno visokom nivou, smatra prof. Kočović. O tome koji bi osiguravači mogli da učestvuju u konzorcijumu odlučivao bi nadzorni organ. Konzorcijum bi funkcionisao po principu saosiguranja, višak rizika bi se reosiguravao, a samo one štete koje prevaziđu reosiguravajuće pokriće snosila bi država, što bi za državu bilo veliko rasterećenje. Pošto je reč o projektu od nacionalnog značaja, po mišljenju prof. Kočović, vodeći osiguravač u tom konzorcijumu treba da bude i vodeća državna nacionalna kompanija s najvećim finansijskim kapacitetom.

Prof. Nataša Petrović Tomić ukazala je na to da je iz ugla osiguranja pandemija nov rizik koji se zbog stepena razorne moći svrstava u katastrofalne rizike, a ujedno se od njih razlikuje po tome što je globalan i što ne ostavlja mogućnost za prostorno izravnjanje. To dodatno testira tržište osiguranja, istakla je prof. Petrović Tomić i naglasila da se i taj rizik može osigurati, ali ne na tradicionalan način.

– Ukoliko bismo prepustili samim osiguravačima da rešavaju rizik od pandemije bez odgovarajuće potpore države i bez fundiranog programa upravljanja rizicima, zapravo bismo preuzeli veći rizik od onog koji trenutno imamo. Prevelika frekvencija odštetnih zahteva i propast samo jednog velikog reosiguravača mogli bi da prouzrokuju globalnu finansijsku krizu, a to nikako ne želimo. I cenovno je isplativije i vremenski dugoročno održivo ako napravimo neki model javno-privatnog partnerstva – objasnila je prof. Petrović Tomić.

Obe profesorka su istakle da je obaveznost osiguranja jedini način da takav model uspe. Do prihvatljive premije ne može da se dođe bez obaveznog osiguranja kojim bi bilo obuhvaćeno i celo stanovništvo i kompletna imovina korporativnih preduzeća.

Poverenje je ključ uspeha

Na početku drugog dana najvećeg skupa iz oblasti osiguranja, prisutnima se obratio ministar unutrašnjih poslova **Aleksandar Vulin**, koji je istakao da je ponosan na rezultate što su ih ostvarila društva za osiguranje i pored pandemije koronavirusa.

– Osiguranje je kupovina budućeg vremena, uverenje da ima smisla investirati u budućnost, a to se ne radi u nesigurnoj, nestabilnoj i lošoj zemlji – rekao je Vulin.

Da su velike, katastrofalne štete i druge vanredne okolnosti obično podsticaj da se razmišlja o osiguranju i masovnije zaključuju polise, pokazale su poplave koje su zadesile našu zemlju 2014. godine. Od tada su se stvari umnogome promenile. Kako je objasnio ministar, ljudi veruju da ima smisla ulagati u budućnost, u decu, razmišljaju 30, 40 godina unapred, i to sve govori koliko se Srbija promenila. Naglasio je da se lično zalaže za obavezno osiguranje imovine, letine i svih onih važnih stvari čiju vrednost sagledamo tek kada ih izgubimo misleći da se to nama nikada neće desiti.

– Zato je besкраjno važan vaš odnos sa osiguranicima. Zadana reč je mera svih stvari. Čuvajte je i kada je date, držite se nje – poručio je Vulin.

Ministar je izneo tužnu statistiku o saobraćajnim nesrećama u Srbiji u kojima je samo u ovoj godini stradalo devetoro dece. Po njegovim rečima, barem polovina je mogla da bude spasena samo da im je bio vezan sigurnosni pojas.

– Prošle godine u saobraćaju su stradale 492 osobe. Svaka smrt teško da može da se opravda, ali smrt u saobraćaju nikako ne može. Bilo je dovoljno da je neko usporio, da nije vozio pod dejstvom alkohola i narkotika, da je vodio računa o saobraćajnim propisima, da se vezao. Samo to, i ljudski životi bi bili spaseni – rekao je ministar Vulin.

On je ukazao na značaj saradnje MUP-a i UOS-a koja je ostvarena kroz brojne zajedničke projekte i zahvalio na donaciji te asocijacije osiguravača za nabavku testova kojima se učesnici saobraćaja proveravaju na prisustvo narkotika u organizmu.

Državno i privatno zdravstvo na istom zadatku

Posebnu pažnju na Petim srpskim danima osiguranja privuklo je dobrovoljno zdravstveno osiguranje i njegov doprinos stabilnosti zdravstvenog sistema i zdravlju građana Republike Srbije. Toj temi bio je posvećen okrugli sto „Zdravstveno osiguranje – snaga i partner države“, na kome su učešće uzeli **Darija Kisić Tepavčević**, ministarka za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, **Sanja Radivojević Škodrić**, v. d. direktora Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje, **Marija Rabrenović**, predsednik Predsedništva Asocijacije privatnih zdravstvenih ustanova, i **Miloš Milanović**, član Izvršnog odbora Kompanije „Dunav osiguranje“. Zaključak svih učesnika okruglog stola jeste neophodnost najtešnje saradnje državnih i privatnih zdravstvenih ustanova kroz javno-privatno partnerstvo, gde jedni drugima nisu konkurencija već saradnici na istom zadatku unapređenja zdravlja cele naše nacije. A osiguravajuće kuće treba da budu moderatori koji će u narednom periodu još bolje povezati državni i privatni sektor, obavezno i privatno zdravstveno osiguranje.

Republički fond za zdravstveno osiguranje zreo je da pruži uslugu dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja, pogotovo sa rastom plata i penzija, čime su se stekli uslovi da građani uplaćuju tu vrstu osiguranja.

– Nakon završetka započetih reformi, Republički zavod za zdravstveno osiguranje intenzivnije će nuditi polise dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja – rekla je Sanja Radojević Škodrić. – Iako DZO najčešće vezujemo za privatne ustanove, i državne zdravstvene ustanove, a naročito rehabilitacioni centri, pružaju dodatne usluge dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja. Da bi funkcionisale kao privatne ustanove, one moraju da imaju i opremu i kadar, što često nije slučaj, to jest dešava se da imaju adekvatnu opremu ali nemaju kadar i obrnuto. Problem je bilo i fakturisanje jer na fakturi nisu mogle da se vide sve stavke pružene usluge, a to će biti omogućeno već od 1. januara 2022. godine, dok će materijalno knjigovodstvo zaživeti od 1. aprila 2022. Kroz predračun, građani će moći da sagledaju koliko košta svaki vid zdravstvene usluge, te da odluče koju vrstu i obim žele da uplate – objasnila je Radojević Škodrić.

Rast dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja od 21 do 40 procenata u poslednjih pet godina pokazuje da su kompanije svesnije značaja zdravlja svojih zaposlenih za sopstveni rast i napredak, kazao je Miloš Milanović. On je istakao da je pandemija izoštrila vidike i pokazala slabe tačke ka kojima treba usmeriti buduće delovanje.

– U okolnostima kada privreda raste i kada se povećava ekonomska moć stanovništva, moramo se potruditi da naše usluge održimo na zavidnom nivou – rekao je Milanović. Pri tome, od društava za osiguranje ne može se očekivati da preuzmu odgovornost za pružanje zdravstvenih usluga, jer je ona na zdravstvenim ustanovama, ali društva za osiguranje mogu i moraju da održe i podignu kvalitet rada svojih kontak centara i asistentskih kuća, te kvalitet same osiguravajuće usluge. Samo jačanjem i snaženjem kvaliteta usluge svi zajedno možemo da dođemo do nečeg kvalitetnijeg i boljeg, zaključio je Milanović. U predstojećem periodu, s obzirom na ubrzan rast dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja, i u našoj zemlji može se očekivati da osiguravajuća društva razvijaju svoje bolnice, što je praksa pojedinih osiguravača u regionu.

Peti Srpski dani osiguranja u Arandjelovcu okupili su elitu srpskog osiguranja – veliki broj predstavnika osiguravajućih kuća, banaka i državnog sektora, kao i gostiju iz inostranstva. Zaključak ovogodišnjeg skupa je da zahvaljujući monetarnoj i fiskalnoj stabilnosti, rastu BDP i stranih investicija, industrija osiguranja ima značajne potencijale za rast, a da je, kao i do sada, za osiguravače najvažniji sistemski rad na podizanju svesti građana o potrebi osiguranja.